

Hadden we maar een basisinkomen!

Marika Stellinga begint haar column van afgelopen zaterdag met de vraag “Is het sociaal vangnet afdoende?”. Uit de tekst blijkt al gauw dat het antwoord een duidelijk “nee” is. Ook verwijst ze naar het rapport van de werkgroep Sociale Impact van het coronacrisis onder leiding van Femke Halsema. Daarin wordt de overheid geadviseerd om zich te ontfemen over bestaande en nieuwe groepen kwetsbaren en om regie over het eigen leven te geven aan alle burgers en met name jongeren. Corona laat duidelijk zien dat het sociale vangnet onvoldoende functioneert. En het functioneerde ook al niet voor de crisis. Een onveranderlijk aantal van één miljoen mensen leeft met weinig perspectief onder de armoedegrens. “Hadden we maar een basisinkomen!” is opnieuw de logische verzuchting bij het lezen van de column van Marika Stellinga en het rapport van Femke Halsema.

Stel dat er nu al een onvoorwaardelijk basisinkomen was, net boven het sociaal minimum en voor iedereen vanaf 18 jaar. De inkomensondersteuning die de overheid geeft aan ZZP'ers en flexwerkers was dan niet nodig geweest. Dat had veel onrust gescheeld. Niemand valt dan buiten de boot, ook jongeren (18+) met bijbaantjes houden hun basis en deze loopt door ook als de tijdelijke overheidssteun stopt. Steun voor getroffen bedrijven is ook dan nodig, maar de vraaguitval is fors lager, waardoor de economie sneller opveert na de crisis. Niet alles wat mensen maatschappelijk kwetsbaar maakt, is daarmee verholpen. Maar wel het belangrijkste namelijk: het ontbreken of wegvallen van het inkomen dat nodig is om in de basisbehoeften te kunnen voorzien.

Het basisinkomen is een zegen in een crisis als deze. Maar er zijn legio argumenten om het permanent in te voeren. Degenen die in armoede leven hoeven niet meer hun weg te zoeken in ons ontoegankelijke sociale zekerheidsstelsel. De problematiek met de toeslagen is opgelost, want die vervallen vrijwel allemaal, evenals uitkeringen en heffingskortingen. Arbeid vanuit de bijstand of een inkomen onder modaal gaat beter lonen; heel goed voor o.a. de 188.000 werkende armen (CPB). Het uitvoerings- en controleapparaat van de overheid kan drastisch inkrimpen, want de uitvoering van het basisinkomen is simpel en fraude vrijwel onmogelijk.

Dan zijn er nog de secundaire voordelen. Een korte opsomming: Mensen krijgen meer regie over hun eigen leven conform de aanbeveling van Femke

Halsema. Ze zijn meer tevreden met hun werk, zijn creatiever en ondernemender, zijn gezonder, kunnen meer tijd besteden aan opleidingen, bouwen geen studieschuld op en zijn onafhankelijker van werkgever en kostwinner. De kansengelijkheid verbetert, de tweedeling in de maatschappij wordt minder scherp en men krijgt meer vertrouwen in de overheid. Veel hiervan is aangetoond door onderzoek, zoals onlangs in Finland, en deels zijn het logische gevolgen.

Berekeningen door het NIBUD en het CPB tonen aan dat het basisinkomen betaalbaar is. Natuurlijk zal er een beperkte herschikking van inkomsten nodig zijn. Maar als de hoogste inkomens en vermogens wat inleveren zal iedereen tot tweemaal modaal er netto op vooruitgaan. Het CPB en het SCP werken nu aan een rapport waarin op verzoek van D66 ook het basisinkomen als oplossing voor o.a. armoede wordt onderzocht. Als de resultaten daarvan bekend zijn, zullen we zien of de politieke wil en moed er is om met het basisinkomen een robuuster economie en socialere samenleving te bouwen. Dit wordt een belangrijk verkiezingsthema en laten we hopen dat we in de volgende regeerperiode niet opnieuw verzuchten “hadden we maar een basisinkomen!”.